

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

أمل جندي فتح

amalfatah20@gmail.com

قسم اللغة الكردية، كلية التربية الاساسية، جامعة دهوك، إقليم كردستان - العراق

د.شيرزاد صبري علي

عميد مركز البحوث العلمية، جامعة دهوك، إقليم كردستان - العراق

sherzad.ali@uod.ac

الكلمات المفتاحية: الخطاب السياسي، الرمز، الرأي العام، الاستفتاء.

كيفية اقتباس البحث

فتح , أمل جندي , شيرزاد صبري علي , الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي),
مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية، اذار ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٣ .

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

Registered في مسجلة في
ROAD

Indexed في مفهرسة في
IASJ

**Symbol in Kurdish Political Discourse
(A Pragmatic Analysis)**

Amal Jundi Fatah

**Department of Kurdish Language, College of Basic Education,
University of Duhok, Kurdistan Region - Iraq
Shirzad Sabri Ali
Dean of the Scientific Research Center, University of Duhok,
Kurdistan Region - Iraq**

Keywords : POLITICAL DISCOURSE, SYMBOL, PUBLIC OPINION, REFERENDUM.

How To Cite This Article

Amal ,Jundi Fatah , Shirzad Sabri Ali , Symbol in Kurdish Political Discourse (A Pragmatic Analysis) ,Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, March 2026,Volume:16,Issue 3.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Abstract

Symbols serve as powerful tools for conveying complex or abstract meanings, placing them at the core of language, communication, and cultural expression. Symbolic language is a mode of expression that relies on symbols to convey meaning, acting as substitutes for direct words and literal expressions. In political discourse, political figures utilize linguistic tools and symbols to influence the audience and public opinion, as well as to legitimize power. This study, titled "Symbol in Kurdish Political Discourse," aims to conduct a pragmatic analysis of the impact of symbolic strategies in Kurdish political discourse, based on Abner Cohen's model of political anthropology. It highlights their organizational and pragmatic functions by conducting a detailed analysis of the speech delivered by Masoud Barzani to the public in Sulaymaniyah on September 20, 2017, during the independence referendum campaign. The study adopts a descriptive-analytical approach and utilizes speech act theory. The most significant finding is that the speaker transformed the referendum from a mere political process into a

struggle for dignity and existential survival. He positioned the public opinion in Sulaymaniyah such that voting "No" to the referendum implied saying "No" to their own history; this proved to be an effective strategy for mobilizing votes and silencing dissenting voices.

الملخص

تعد الرموز أدوات قوية لنقل معانٍ معقدة أو مجردة، مما يجعلها في جوهر اللغة والتواصل والتعبير الثقافي. واللغة الرمزية هي نمط من التعبير يعتمد على الرموز لإيصال المعنى، حيث تعمل كبدايل للكلمات المباشرة والتعبيرات الحرفية. وفي سياق الخطاب السياسي، يستخدم القادة السياسيون الأدوات اللغوية والرموز للتأثير في الجمهور والرأي العام، فضلاً عن إضفاء الشرعية على السلطة. تهدف هذه الدراسة، الموسومة بـ "الرمز في الخطاب السياسي الكردي"، إلى إجراء تحليل تداولي لأثر الاستراتيجيات الرمزية في الخطاب السياسي الكردي، بالاستناد إلى نموذج "أبتر كوهين" في الأنثروبولوجيا السياسية. وتسلط الدراسة الضوء على الوظائف التنظيمية والتداولية لهذه الرموز من خلال إجراء تحليل مفصل للخطاب الذي ألقاه مسعود بارزاني أمام الجماهير في السليمانية بتاريخ ٢٠ أيلول ٢٠١٧، إبان حملة الاستفتاء على الاستقلال. تعتمد الدراسة المنهج الوصفي التحليلي وتوظف نظرية "أفعال الكلام". ومن أبرز النتائج التي توصلت إليها الدراسة هي أن المتحدث نجح في تحويل عملية الاستفتاء من مجرد إجراء سياسي إلى معركة من أجل الكرامة والبقاء الوجودي؛ حيث وضع الرأي العام في السليمانية أمام معادلة مفادها أن التصويت بـ "لا" على الاستفتاء يعني قول "لا" لتاريخهم الخاص، وهو ما أثبت كونه استراتيجية فعالة لحشد الأصوات وإسكات الأصوات المعارضة.

سيمبۆل د گوتارا سیاسیا کوردیدا (شروقه کرنه کا پراگماتیکی)

ئهمه ل جندی فه تاح^١ & شیرزاد سه بری عه لی^٢

پشکا زمانی کوردی، کۆلیژا په روه رده یا بنیات، زانکۆیا دهۆک، هه رێما کوردستانی - عیراق^١

amalfatah20@gmail.com

راگریا سه نته ری فه کۆلینین زانستی، زانکۆیا دهۆک، هه رێما کوردستانی - عیراق^٢

sherzad.ali@uod.ac

پوخته:

سیمبۆل وه کو ئامراژین بهیژ بو گه هاندنا واتاین ئالۆز یان نه بهرجهسته دهینه بکارهینان، ئه ف چهنده ژێ ئه وان دکه نه نافه ندا زمان، په یوه ندی و ده رپینین که لتوری. زمانی سیمبۆل ریکه کا ده رپینیه، پشتبه ستی ب بکارهینانا سیمبۆل بو فه گوه استنا واتایان دکه ت، سیمبۆل وه کو پێگوهۆرک بو ئه وان په یف و ده رپینین ئیکسه ر ده یته بکارهینان. که سایه تییین سیاسی د گوتارا سیاسیدا ئالافین زمانی و سیمبۆل بکاردهین، دا کو کاریگه ری ل سه ر وه رگری و رایا گشتی بکه ن و ده سته لاتن په وابه کن، ئه ف فه کۆلینه ب نافونیشانی (سیمبۆل د گوتارا سیاسیا کوردیدا) یه، مه به ستا ئه وی شروقه کرنه کا پراگماتیکی بو کاریگه رییا بکارهینانا ستراتیجیه تین سیمبۆل د گوتارا سیاسیا کوردیدا ل دویف مودێلا ئه نترۆپۆلۆجیی سیاسی ئه بر کوهنی ئه نجامده ت، ئه رکیکن ریکخستی و ئه رکیکن پراگماتیکی یین ئه وان دیاردکته ت، شروقه کرنه کا هویر بو گوتارا مه سعود بارزانی کو ل بانگه شه یا ریفرا ندۆمی ل ٢٠١٧/٩/٢٠ ی بو جه ماوه ری سلیمانیی گوتیه، ئه نجامده ت. فه کۆلین ب ریکا پشتبه ستی

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

ل سهر رڤبازا وهسفی شیکاری و کریارڤن ئاخفتنی هاتییه ئەنجامدان. گرنګترین ئەنجام ژێ ئەوه کو گوتاریڤی رڤفاندۆم ژ پڕۆسهیه کا سیاسی بۆ شهڕی کهرامهت و مان و نهمانی فه گوهاستییه. راپا گشتی یا سلیمانیی ئیخسته د رهوشه کا وه سادا کو "نهخیر" بۆ رڤفاندۆمی واتایا "نهخیر" بۆ دیرۆکا خوه بگههینیت. ئەفه ستراتیجییه ته کا کاریگهر بوو بۆ کۆمکرنا دهنگان و بڤدهنکرنا لایه نڤن نه رازی.

به یقین سه ره کی: گوتارا سیاسی، سیمبۆل، راپاگشتی، رڤفاندۆم، ئەرکڤن رڤخستی. پڤشه کی:

- **نافونیشانی فه کۆلینی:** فه کۆلین ل ژڤر نافونیشانی (سیمبۆل د گوتارا سیاسی کوردیدا. شرۆفه کرنه کا پراگماتیکی) هاتییه ئەنجامدان. به حسنی شرۆفه کرنا سیمبۆلان ژ لای پراگماتیکی فه و ب تایبهت کریارڤن ئاخفتنی د ناف گوتارا مه سعود بارزانیدا ئەوا ل بانگه شه یا رڤفاندۆمی بۆ جه ماوه ری سلیمانیی پڤشکیشکری، دکهت.

- **گرنګیا فه کۆلینی:** گرنګیا ئەوی، ئەوه کو زانینا ره هه نڤن پراگماتیکی یڤن سیمبۆلان دبنه رڤخوه شه کر بۆ پتر تیگه هشتنا گوتارا سیاسی ب تایبهت گوتارا مه سعود بارزانی ئەوا د بانگه شه یا رڤفاندۆمی هاتییه پڤشکیشکر.

- **ئارمانجا فه کۆلینی:** ئارمانج ژێ ئەوه ئەرکڤن رڤخستی و پراگماتیکی یڤن سیمبۆلان د گوتارا سیاسی کوردیدا (گوتارا مه سعود بارزانی) به ڤنه روهنکر.

- **پرسیارڤن فه کۆلینی:** فه کۆلین به رسقا ئەفان پرسیاران ددهت:

١. ئەری ستراتیجییه تڤن سیمبۆلان ل دویف مۆڤلا ئەبئر کوهنی د گوتارا سیاسی کوردیدا (گوتارا مه سعود بارزانی) ده ڤنه دڤن یان نه؟

٢. ئەری ئەف ستراتیجییه ته ئەرکڤن رڤخستی د ناف گوتارا مه سعود بارزانیدا دڤن؟

٣. شرۆفه کرنا ئەرکڤن پراگماتیکی یڤن ئەفان سیمبۆلان د ده وره ری سیاسی یڤن هه ستیادا (ل سهر ده می رڤفاندۆمی) چاوايه؟

٤. چاوايا یاریڤکرنی ب سیمبۆلان و دروستکرنا راپا گشتی بۆ ب ده سته هینانا ئارمانجان؟

٥. هه لسه نگاندا چالاکبونا ستراتیجییه تڤن ئەبئر کوهنی د ده وره ری رڤفاندۆمی چاوايه، هه ره سا سه دڤیا هه ر ستراتیجییه ته کی د گوتاریدا چهنده، بلندترین و کڤمترین رڤزه کڤرکه؟ بۆچی؟

- **رڤبازا فه کۆلینی:** فه کۆلین ل دویف رڤبازا وهسفی شیکاری هاتییه ئەنجامدان و ل دویف مۆڤلا ئەبئر کوهنی کار دکهت و بۆ دیارکرنا رڤزه یا سه دی یا ستراتیجییه تڤن سیمبۆلان په نا بۆ شیوازی ئاماری هاتییه برن.

- **که ره سته و سنۆری فه کۆلینی:** که ره سته ی فه کۆلینی گوتارا (مه سعود بارزانی) یه، ل ٢٠١٧/٩/٢٠ ل سلیمانیی بۆ بانگه شه یا رڤفاندۆمی هاتییه پڤشکیشکر، هه ره سا فه کۆلین ب شیوه زاری به هدینی هاتییه به ره فه فکر.

- **کارڤن به ری:** فه کۆله رڤن کورد فه کۆلین گرنګ سه بارهت بابه تڤن جودا یڤن گوتارا سیاسی پڤشکیشکرینه، وه کو (گوتاری سیاسی کوردی له روانگهی پڤشکریمان هانه وه) (دیار عه لی، ٢٠٠٩) فه کۆله ری ئەو پڤشکریمان هاین د گوتارا سیاسی کوردیدا ده ڤنه دڤن دیار دکهت، (پازیکرن د گوتارا رامیاریدا) (شیرزاد سه بری، ٢٠١٣) فه کۆله ری تیدا ئەو ره گه ز دیار کرینه، ئەو ڤن سیاسه تمه دارڤن کورد په نای دبنه به ر ژ پڤخه مهت رازیکرنا جه ماوه ری، (لڤلی له گوتاری

سياسيدا) (دهشتي به هجته، ٢٠١٦) فه كۆلهر ئه وان جۆرین مژداریا د گوتارا سیاسیدا دهینه بکارهینان دیاردکته، (توندی و نیانی له گوتاری سیاسیدا - ههلبژاردنی په رله مانی کوردستان به نمونه) (قهیس کاکل و چیا علی، ٢٠٢١) تیدا به حسێ ههردوو کریارین ئاخفتنی توندی و نیانی د گوتارا سیاسیا کوردیدا دهیته کرن، ههروهسا چه ندين فه کۆلینین دی ژى ده رباره ی لایه نین جودا یین گوتارا سیاسیا هاتینه نقیسین، به لی ده رکه فتنا ئه فی فه کۆلینێ ژ ئه نجامی فالاهیه کی د بواری پیکه گریدانا سیمبۆلان ل گه ل کریارین ئاخفتنی د ناف گوتارا سیاسیا کوردی (گوتارا مه سعود بارزانی) دا بوو. ههروهسا ئه ف بابه ته پيشتر نه هاتیه فه کۆلین.

وه کهه فی و جوداهی ل گه ل کارین پيشتر: وه کهه فییا ئه فی فه کۆلینێ ل گه ل کارین پيشتر ئه وه کو ئه ف فه کۆلینه ژى به حسێ لایه نه کی گوتارا سیاسى دکته، ههروهسا جوداهیا ئه وى، ئه وه که ره سه ته ی فه کۆلینێ تايه ته ب گوتارا مه سعود بارزانیفه، ههروهسا جه ختکر ل سه ر سیمبۆلان، زنده باری راوه ستیان ل سه ر کریارین ئاخفتنی.

- **نافه رۆکا فه کۆلین:** فه کۆلین ژبلی پيشه کی و ئه نجام و راسپارده و پيشنیاژان ژ دوو پشکان پیکده یته. د پشکا ئیکیدا به حسێ ئه فان سه ره بابه تان (گوتارا سیاسى، هیمما و سیمبۆل، زمانى سیاسى و فه هاندنا سیمبۆلان، گوتارا سیاسى و ئازاندنا سیمبۆلان، سیمبۆل و ره وایه تی، سیمبۆل و رایا گشتی، سیمبۆل و پراگماتیک) هاتیه کرن. د پشکا دوویدا ئه ف سه ره بابه ته (ستراتیجیه تین سیمبۆلان ل دویف مودیلایه بئر کوهنی، ئه رکیڤ ریکخستی ل ده ف ئه بئر کوهنی، شروقه کرنا پراگماتیکى بو ستراتىجیه تین سیمبۆلان د گوتارا سیاسیا کوردیدا) (گوتارا مه سعود بارزانی) هاتینه به حسکر.

پشکا ئیکى: سیمبۆل و گوتار

١-١ گوتارا سیاسى:

گوتارا سیاسى په یوه ندىیه کا زمانى و نه زمانیه، چ یا درکاندى یان نقیسى بیت، ژ ئه نجامی هنده ک ره وشین سیاسى یین دیارکری په یدادبیت ژ لاین که سین سیاسیه دهیته گوتن کو ئاگه ه ژ ئایدیۆلۆجی یین سیاسى د ره وشین سیاسى یین دیارکریدا هیه و ب ریکا ئه وان کریارین سیاسى پراکتیک دکهن (سعید، ٢٠١٦: ٤٧٠) ههروهسا بواره که بو ده رپرینا هزر و بوچوون و ره وشین گریدای ب پرسین سیاسیه، گوتاره کا رازیکه ره پشتبه ستنی ل سه ر شیوازین ئه رگومینتی و ریکین جودا وه کو وینه و موزیک و لقینان دکته، هه ولدانا پيشئىخستنا هزر و رازیکرنا ب ریکا کاریگه ریکرنی ب به لگه و ئه رگومینت و سه لماندان دکته (سعایدیه، ٢٠٢٠: ١٠). گوتارا سیاسى ((ده رپرینی ژ دابیشه یه کا سیاسى دکته و ئارمانج و مه به ست ژ پيشکیشکرنا ئه وى، کاریگه رى و رازیکرن و ب ده ستفه هینانا رایا گشتیه)) (علی، ٢٠٢٠: ٣٣)، دیسا په یامین فه شارتی و سیمبۆلی ژى ب خوه فه فه دگریت کو پیدفی ب شروقه کرنا هه وه دا مه ره م و ئارمانجین ئه وى به یته تیکه هشتن (حداد و یاسمینه، ٢٠٢٣: ١٩٩) واته، ئامرازه کی ستراتىجیه بو رازیکرنا جه ماوه رى و ره وایه تیدان ب بریارین سیاسیین گرنه گ.

٢-١ هیمما و سیمبۆل:

ل قوناغین ده ستپیکى یین پيشفه چوونا مروفی، هیمما و نیشانه زمانى مروفایه تیپى بوون، پاشی سیمبۆل هاته پيش، دا دیاربه که که ره هه ندين هونه رییین زمانى یین پینگه هشتین، سه روه شتی سیمبۆلان بوونه ئه گه ر جوداهی د نافه را هیمما و سیمبۆلیدا به یته کرن. ده روونناسی نافدارى سويسرى کارل گوستاف یونگی (١٨٧٥ - ١٩٦١) جوداهیی د نافه را هیمما و سیمبۆلیدا دکته، وهسا هزرده که که کو سیمبۆل ئه وه ده رپرینه، ئه وا ئه م هه لدبژیرین و هه رده م ئه وه

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

دەربەرینە دبیته باشتەین وهسەف و پێکھاتە بۆ راستییە کە هەتا رادەیه کێ نەدیار، راستییە کە ئەم هەست ب هەبوونا ئەوی دکهین (عاطف، ١٩٧٨: ٢٠). ژ لایه کێ دیقه ((رەمز بەستراوه به تایبەتمەندی زمان و کولتورهوه و لهو دوو رێیهوه چهسپاوه. ل نیوان گهلان و کولتوری جیاوازا رەمزەکان زۆر جیاوازان، بەلام رەمزی جیهانیس هەن، وهک نواندنی کۆتری سیپی بۆ ناشتی)) (مهحوی، ٢٠٠٨: ٣٥) واتە، تیگههشتن و رێککهفتنا گشتی بنه‌مايه د تیگههشتنا سیمبولیدا ب تایبەت د پێکھاتەیا ئیک جفاکیدا، چونکی چیدبیت سیمبول د جفاکێن جودادا ب هەمان واتا و مه‌به‌ست کارنه‌که‌ت، ژ بهر هه‌مه‌جۆریا واتایین سیمبول و جوداهییین جفاکان بۆ نمونه هەردوو گیانه‌وه‌رین "کیتفریشک، بۆم" د هندهک جفاکاندا سیمبولین ره‌شبینییینه و د هندهک جفاکێن دیدا سیمبولین گه‌شبینییینه.

هه‌می سیمبول هیمانه، به‌لی هه‌می هیمای سیمبول نین، ئەو تشتی سیمبولی ژ هیمایی جودادکه‌ت ئەوه کو سیمبول ژ سنۆرین هیمایی تیدپه‌ریت و یا بارکریه ب واتایان و هه‌رده‌م ئاماژەیی ب تشته‌کێ دی دده‌ت، ل ئەفیرێ د شیاندایه واتا و پێکھاتەیا سیمبولی به‌یتته شروفه‌کرن ب ریکا واتایا ئەوی یا ئیکسه‌ر، ئەوا هه‌لدگری (ریکور، ٢٠٠٦: ٨٣)، سیمبول بارکریه ب واتایان و چه‌ندین ئەرکین گرنگ ئەنجامده‌ت و یا ژ هه‌میان گرنگر ئەوه، ئالافن بۆ دەربیرنا هزر و تیگه‌هان (Langer, 1954: 231)، ئانکو گرنگی سیمبولی د ئەوان ئەرکاندایه ئەوین، بجهده‌ینیت. سیمبول ژ واتایین حه‌رفییین هیمای تیدپه‌ریت و کەس نه‌شیت ب دروستی د واتا و ده‌لاله‌تین ئەوی بگه‌هیت ئەگه‌ر ل سه‌ر هندهک واتا و ده‌لاله‌تین سه‌ربار پانه‌وه‌ستیت، چونکی سیمبول هیمایی خودان ره‌هه‌ندین سه‌ریان، بۆ نمونه " کوترا سی " واتایا ئەوی یا ئیک بالنده‌یه، ئەفه دبیته هیمای، چونکی دال و مه‌دلولوی ئیک پیکده‌ینیت، به‌لی ل ده‌می واتایا دووی مه‌به‌ست بیت کو ناشتی، ئەفه دی بیته سیمبول؛ ئانکو واتایا دووی دبیته سیمبول و پشتبه‌ستنی ب هیمایی دکه‌ت و نه‌ به‌روفاژی.

٣-١ زمانی سیاسی و فه‌هاندنا سیمبولان:

د بیافین سیاسیدا، سیمبول ب شیوه‌یه کێ کاریگه‌ر رۆله‌کێ سه‌ره‌کی د په‌یوه‌ندی‌کرنیدا دگیرن، ئەو ژ ب ریکا گه‌هاندنا هزرین ئالۆز، هه‌ستان، به‌ایانه. زمانی سیاسی پشت ب سیمبولان گریده‌ت دا ب کارایی تیگه‌هین نه‌به‌رچاف ده‌ریریت و ئەف چه‌نده دا ب زه‌حمه‌ت بیت ئەگه‌ر ب ریکا ده‌ریرین درژ و ئالۆز هاتبانه ده‌ریرین. ئەف سیمبوله ب شیوه‌یه کێ ئیکسه‌ر گازی هه‌ستین خه‌لکی و هه‌قه‌ه‌ندیین نه‌هشێ ئەوان دکه‌ن و په‌یامان ب ساناهیت و په‌سه‌ندتر دکه‌ن. سیمبول د سیاسه‌تیدا ب تنی ئامرازین په‌یوه‌ندی‌کرنی نین، به‌لکو ئامرازین به‌یزن بۆ کۆنترۆلکرنا جفاکی، ژ به‌رکو ئەو دشین ئایدیۆلۆجییان په‌سه‌ند بکه‌ن، به‌ایان به‌یز بکه‌ن و کاریگه‌ریی ل سه‌ر ره‌فتاران بکه‌ن، ب ریکا رپوره‌سم و فۆرمین دی یین سیمبولی، نافه‌ندین سیاسی ناسنامه‌یین گروپان فه‌ده‌ین و دپارین، سیسته‌مین جفاکی ره‌وادکه‌ن و ده‌ستکاریی د هه‌ستین گشتیدا دکه‌ن، داکو کۆنترۆلکرنا خه‌لکی بپارین یان ئەوان هانبدن بۆ ئەوی کاری ئەوان دفت (Prisacariu, 2007: 48-49).

د زمانی سیاسیدا، سیمبول رۆله‌کێ گرنگ د دارشتنا دیتنا گشتی و هه‌ستپیکرنا به‌رسفین تایبه‌تدا دگیرن. ل دویف دیتنا نیشاندا سیمبولان، ئەو ده‌ینه پیناسه‌کرن و نوینه‌رایه‌تیا تشته‌کێ ژبلی خوه‌ دکه‌ن، وه‌کو به‌ا، باوه‌ری، هه‌لوستان. بۆ نمونه د هه‌لمه‌تا سه‌روکایه‌تیا جۆر بۆشی یا سالا ١٩٨٨یدا، ئالای ئه‌مریکا وه‌کو سیمبوله‌ک بۆ نوینه‌رایه‌تیکرنا نیشتمانی په‌روه‌ری، ریزگرنا داموده‌زگه‌هین ئه‌مریکی، به‌ایین کۆماری هاتیبه‌ بکاره‌ینان، داکو

بهرسقین ههستیاری و سیاسی یین دلخواز ژ دهنگدهران وهریگریت و کارتیگری ل سهر ئهوان بکهت (Burnier, 1994: 240).

٤.١. گوتارا سیاسی و ئازراندنا سیمبۆلان:

گوتارا سیاسی بهرهف ئازراندنا ئهوان سیمبۆلان دچیت، ئهوین د میشک و دهروونی تاکه کهسین جفاکیدا ههین بۆ ب دهستههینانا ئارمانجا خوه. ئهفجا ئه گهر ئارمانجا ئهوان ئه و بیته خه لک دهستان ژ دیاردهیه کێ بهردهت، ئهوی دیاردهیه ب خرابی وهسفدکهن، وه کو ئه فان کاران خیانته، توندروه، تیرۆریست... هتد. د بهرانبهردا ههر ئه فان کاران ئه و دشین ب باشی وهسفبکهن و کاریگه ریی ل سهر هزر و دهروونی خه لکی بکهن و رازیگری پهبدا بکهن وه کو، قوربانینین هه ژاریی، قوربانینین نه زانیی، خه باتکه... هتد. بیگومان ئه ف دهر برینین سیاسی سیمبۆلین زمانینه د میشک و دهروونی وه رگریدا، ئامازه یی ب تیگه هه کێ مه ترسیدار ددهت و کاریگه ریی ل سهر دیتنا وه رگران بۆ کهس و ئاریشه یان دکهت. سه رکه فتن و سه رنه که فتنه سیاسی ب که هشتنا ئارمانجان ب ریکا رازیگری و په یوه ندیگری ل گه ل ملله تی و ئاراسته کرنا تاکه کهسین ئه وی به رهف ئارمانجه کا سیاسی یا دیارگری ل سهر چاواپیا بکارهینانا سیمبۆلین زمانی رادوه ستیت (داود، ٢٠٠٣: ٢٦) بۆ نمونه، دهر برینا "به ره فانیکرن ژ ئازادیی" ل ئه فیری "ئازادی" سیمبۆله، بکارهینانا ئه وی خه لکی ئه مریکا دنازینیت و ئه وان بۆ هاریکاری و پشته فانیکرنا حوکمه تا خوه پالددهت (ژیده ری به ری، ٣٠). واته سیاسی ته مه دار ئه وان سیمبۆلان دنازینیت ئه وی د بیردانکا تاکه کهسین جفاکیدا جهگیرووین و کاریگری ل سهر دهروونی ئه وان هه ی، ئه فجا چ کاریگه رییه کا ئه ریی یان نه ریی بیت.

٥-١. سیمبۆل و ره وایه تی:

سیمبۆلین سیاسی بۆ به یزکرنا ره وایه تییا سه رکرده و داموده زگه هین سیاسی دهینه بکارهینان، دشین دهسته هلاته کا سیمبۆلی بدهنه سه رکرده و سیاسی ته مه داران و دبته ئه گه ری ئه وی چه ندی کو ئه وان پتر ریگریتن و بها ل دهف وه رگری هه بیت. گوتاریژ وه سا دیار دکهت کو ئه و بها و نرخین نه ته وه یفه یی گریدایه، ئه فه دبیته ئه گه ر کو ئه و بهایه کێ بلند ب دهستخوه فه بهینیت و گوتاره کا ئاست بلند پیشکی شبکهت بۆ نمونه ئامازه پیدان ب دهستووری و باین رۆحی و نه ته وه یی، سه ره لدان و شو ره شان، دبته مه هده رفان بۆ گوتاریژی کو ئه و پهیره وی بنه ما و بهاین نه ته وه یی یین خوه دکهت (Tulis, 1987: 52). هه ره وه سا دهسته هلات و شیانین گوتاریژی نیشاندهن و گه له ک جاران جلو به رگین سه ربازی و هیمایین نه ته وه یی سیاسی ته مه داری بلند و ژیهاتیتر دیار دکهن، سیمبۆلین سه رکه فتی ره وایه تی و کاریما و هه ژمۆنی بۆ دهسته هلاتی دروست دکهت (Weeden, 1999: 5).

سیمبۆلین سیاسی دشین ههر تشته ک بن، وه کو کهس، په یف، کریار، یان ئامازه یه ک، نوینه راتییا بیروبا وه ره کێ یان دامه زرا وه یه کا سیاسی بکهن. بۆ نمونه، پادشاه، سه رو دین نه ته وه یی، قاره مانین نه ته وه یی هه می دشین بینه سیمبۆل. د بنه رته دا، ههر تشته ک دشیت ببیته سیمبۆله کا سیاسی، ئه گه ر خه لک ئه وی تشتی ب لایه نه کێ سیاسی فه گریدهت (Theiler, 2017: 2). سیمبۆل ئه رکی بنه ره تی دگرین وه کو تیگه هشتنا په یوه ندییا، دهر برینا هه ست و هزان، پاراستنا میراتی که لتوری، پیشفه برنا شارستانییه تی. له ورا، سیمبۆل پالده ره کێ سه ره کییه بۆ هه می چالاکیین مروفی و خودان بهایه کێ ئه رکیی مه زنه (محمد، ٢٠٢٢: ٤٣٥-٤٣٦) سیاسی ته مه دار ئه فان سیمبۆلان بۆ گه هشتنا ئارمانجین خوه و کاریگریگری ل سهر خه لکی بکار دهین.

٦-١. سيمبۆل و رايَا گشتی:

رَايَا گشتی هه‌لویستی پتریا خه‌لکتیه بۆ ده‌رپرینا رَايَا خوه د شیوهی پشته‌فانی یان دژایه‌تیکرنا بابه‌ته‌کێ یان که‌سه‌کێ دیارکری، یان پێشنیازه‌کا گرنگدا (دخیل، ٢٠١٧: ٣٠٧). زمانی سیاسی ب گشتی و سیمبۆلان ب تایبه‌تی رۆله‌کێ گرنگ و مه‌زن د دروستکرنا رَايَا گشتیدا ده‌رباره‌ی ئارمانجه‌کا دیارکری یان بۆ به‌رژه‌وه‌ندییا بابه‌ته‌کێ هه‌یه، چونکی ((هه‌ندی سیمبۆل هه‌لگری رووداوی گرنگن و بیره‌تانه‌وه‌ی تیدا هه‌یه)) (دزه‌بی و عه‌لی، ٢٠١٣: ١٣٠)، هه‌روه‌سا ل ده‌می وه‌لات تووشی قه‌یرانان دبیت، سیاسه‌تمه‌دار ئه‌فان قه‌یرانان وه‌کو سیمبۆلین ئازراندی بکارده‌یین بۆ هاندانا تاکه‌که‌سان بۆ پشته‌فانیکرنا سه‌رکرده‌ و حکومه‌تی. ب ریکا زمانی دووباره‌ قه‌یران و رویدان دروستدن؛ ئانکو ب ژینگرتنا ئه‌وان سیمبۆلان ئه‌وین خودان گه‌نجینه‌یه‌کا به‌رفره‌ه د مێشک و ده‌روونی تاکه‌که‌سین ملله‌تیدا رادبن، بۆ نمونه سه‌رۆکی به‌ری یێ ئه‌مریکا بۆشی د گوتارین خوه‌دا گرنگیه‌کا مه‌زن ب ئه‌وان بها و سیمبۆلان ددا، ئه‌وین ل ده‌ف ئه‌مریکیان گرنگی و ریزه‌هین (داود، ٢٠٠٣: ٣٢).

نزیکتین نمونه‌کو رۆلی زمانی سیاسی بۆ ئاماده‌کرنا رَايَا گشتی ل سه‌ر رازیبوونا کارین سیاسی دیاربکه‌ت، ئه‌وه‌ ل ده‌می حکومه‌تا ئه‌مریکی رَايَا گشتی یا ناخۆپی و نیفده‌وله‌تی بۆ هه‌رفاندنا رژیما به‌غدا ل سالا ٢٠٠٣ ی کۆمدرک، رویدانا "١١ ی سپته‌مه‌ری" وه‌کو سیمبۆل بکارده‌ینا، ل ده‌ف خه‌لکی ئه‌مریکا ئه‌ف رویدانه‌ سیمبۆلا ترسییه، چونکی ئه‌وان چ رویدانین ترسناک ب ئه‌وی شیوه‌ی نه‌دیتبوون، له‌ورا خه‌لکی ئه‌مریکا رازی بوون حکومه‌تا ئه‌وان شه‌ری دژی تیرووری بکه‌ت، داکو دووباره‌ ملله‌تی ئه‌وان تووشی ئه‌فان کاره‌ساتان نه‌بیت (البشر، ١٩٩٧: ١٢١). ب ریکا بکاره‌ینانا سیمبۆلان د میدیا یا بزاقین سیاسی و بابه‌تین جفاکیدا دشین کاریگه‌ریی ل سه‌ر رَايَا گشتی بکه‌ن.

٧-١. سیمبۆل و پراگماتیک:

پراگماتیک زانستی فه‌کۆلینا ئه‌وی چه‌ندیه‌کا چاوا ده‌روبه‌ر کارتیکرنی ل سه‌ر واتای دکه‌ن. ئه‌و شروقه‌دکه‌ت کا مروّف چاوا زمانی د ره‌وشین راسته‌قینه‌دا بکارده‌ینیت و چاوا وه‌رگر د واتایان دگه‌هیت کو ژ ده‌رفه‌ی پیناسه‌یا فه‌ره‌ه‌نگی یا په‌یفانه (3: Yule, 1996)، ل دویف ئه‌فی بۆچوونی، سیمبۆل دشین واتایین کوپتر و جودا ل دویف ده‌روبه‌ری وه‌ریگرن و بکاره‌ینانا سیمبۆلان دشیت ببیته‌ ریکه‌ک بۆ نه‌رمکرنا ئاخفتنی و دویرکه‌فتن ژ بابه‌تین هه‌ستیار (50-51: Iskandarovna, 2024)، پراگماتیکا گوتاری ((پشته‌ستنی ل سه‌ر کریارین ئاخفتنی وه‌کو: جه‌ختکرنا، ژفانان، سوپاسیکرنا... هتد دکه‌ت. زنده‌باری هندی جه‌ختی ل سه‌ر چاوا یا بجه‌هینانا ئه‌فان کارین جفاکی ب ریکا بکاره‌ینه‌رین زمانی دکه‌ت، هه‌روه‌سا ئه‌وین د ده‌قاندنا هاتینه‌ بجه‌هینان)) (عه‌لی، ٢٠٢٠: ٦٢). کریارین ئاخفتنی تیوره‌که، ئاخفتنی ب ئه‌نجامدانا کاره‌کی ددانیت. ئه‌ف تیوره‌ دینیت کو ((د هه‌ر گوته‌ن کتیدا کریاره‌ک یان زنده‌تر هه‌یه و دیارکرنا جووری کریاری ب ریکا ده‌روبه‌ریه)) (عه‌لی، ٢٠٢٣: ١١-١٢). واته، چه‌ندین ئه‌و مه‌به‌ستین ب ریکا ده‌روبه‌ری دیاردبن ب کریارین ئاخفتنی ده‌ینه‌ ناڤکرنا.

پشکا دووی: ستراتیجیه‌تین سیمبۆلان ل دویف مودێلا ئه‌بهر کوهنی:

١-٢ ستراتیجیه‌تین سیمبۆلان ل دویف مودێلا ئه‌بهر کوهنی:

ئەبەر کوهن دیارترین فە کۆلەرە د بواری ئەنترۆپۆلۆجیا سیاسیدا، د بەرتووکا خوەدا ئەوا ب نافی "مروۆی دوو رەهەند" دا، بەحسدکەت کو مروۆ گیانەوهرکی دوو رەهەندە، ب تايبەت مروۆی سیاسی مروۆه کئ سیمبۆلییە. دیاردکەت کا چاوا گروپ یاریینکرنی ب فۆرمین جودا یین سیمبۆلان دکەت، بەحسی رۆلی ئەوان د ریکخستنا جفاکی و سیاسەتیدا دکەت. کوهن دیژیت سیمبۆل تشت، کریار، تیگەه، پیکهاتەیین زمانینە، ب شیوەیه کئ مژدار نوینەرییا چەندین واتاین جودا دکەت، هەست و سۆزان دنازینیت، مروۆان بو کارکرنی پالدهت (Cohen, 1974: 23-24). کوهن سیمبۆلان ل سەر پینج ستراتیجییه تین مەزن دابەشدکەت. واتاین کویر بو ئەنجامدانا ئارمانجین پراگماتیکی و ئەرکین ریکخستی یین د ناف گروپیدا هەلدگرن، ئەوژی ئەفەنە:

١-١-٢ ستراتیجییه تا ئەفسانەیین نهژادی:

هەر گروپە ک دشیت جودا کرنا خوە ب ریکا ئەفسانەیین نهژادی دیاربکەت؛ ئانکو ب ریکا "زنجیرەیا نەسەبی" چ نەسەبی نەتەوہی، ئایینی، کەلتۆری یین هەفیشک بیت. "فەگیرانا چیرۆک و دیرۆکی" یین هەفیشک، "بەردەوامیبون"؛ ئانکو پیکه گرتدانا دەمی نوکە ب دەمی بوریقە، هەر وەسا "رەوایه تیا دیرۆکی"؛ ئانکو ئاماژە کرن ب دەمین هیز و پیشقە چووئی یان باشقەمان و نەخوہشی، ئەف سیمبۆلە دەینە دەستکاری کرن، داکو ل گەل رەوشین سیاسی و ئابووری بگونجن (ژیدەری بەری، ٦٩-٧٠).

٢-١-٢ ستراتیجییه تا هەفیه یمانا سیمبۆلیزما مینینە:

ئالۆزکرننا بەهین گرتدای ب ژنان وە دکەت کو رەگەزی می ل هەر جەهە کی بیت بەهیزترین سیمبۆل بیت، ئەفەژی ب ریکا "کەسایە تییین سیمبۆلی یین می"، "بەرجه سته کرنا نیشتمانی یان ئەردی وەکو می" دیاردبن (ژیدەری بەری، ٧١-٧٢).

٣-١-٢ ستراتیجییه تا بیروباوهر و بکارهینانا رپۆرەسمان

گروپ بیروباوهر و رپۆرەسمان بو پاراستنا تايبەتمەندییا خوە بکاردهینن. دبیت ئەف رپۆرەسم و بیروباوهرە ئایینی یان نەتەوہی بیت. ئەفەژی ب ریکا "ئاماژە کرن ب بیروباوهر و بەهین هەفیشک"، "وەسف و ئاماژە کرن ب رپۆرەسمان" دەینە دیارکرن (ژیدەری بەری، ٧٢-٧٣).

٤-١-٢ ستراتیجییه تا رەوشتی تايبەت:

گروپ بو زیدە کرنا جودا کرنا خوە ب زیدە کرنا کارلینکرننا دوستانە د ناف ئەندامین گروپی خوەدا یادبن و بەرۆفاژی ل گەل گروپین دی. ئەفەژی ب ریکا "وەسفکرنا گروپی خوە کو خودان رەوشته کئ پاقرن"، هەر وەسا "وەسفکرنا لایەنین دی ب بەد رەوشتی"، دیسان "دروستکرنا دووانییه کی (ئەم) یین خودان رەوشته کئ پاقر بەرانبەر (ئەوان) یین خودان رەوشته کئ نەپاقر" دیاردبن (Cohen, 1974: 73-74).

٥-١-٢ ستراتیجییه تا شیوازی ژیانی:

گروپ شیوازه کئ تايبەت یی ژیانی ب خوەفە بکاردهینن، داکو ژ ئالیین دی بەینە جودا کرن ب ریکا "نیشانەیین ژ دەرفە یین جوداکەر" وەکو نیشانەیین سەر و چافان، ستایلێ پرچی، جلوبەرگ، خەملاندن. "وەسفا رەفتار و دابونە ریتین تايبەت". "شیوازی ئاکنجیووئی" وەکو کەلوپەلین نافمالی، ئەندازەیا ئافا کرنی. "ریکین پەيوەندی کرنی" وەکو زمان و زارەک

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

تايبهت. "جوړين خه جكرنان" وهكو جوړين خوارنان، بهرهمين تايبهت. جوړين سيمبولان ل دهف كوهني ژ جوړي زمامي و نه زمانينه، يين نه زمانى ديتى و كاريارينه. ئەف ستراتيجيه تين سيمبولان بو چاره سهركرنا ناريشه يا جوداكرني و نهركين دى يين د ناف گرؤپيدا ب كورتى هاتينه به حسكرن و ب تئ ژ لاي شروفه كرنيقه فهدهرن و ژ ئيك هاتينه جوداكرن، به لى د كه تواريده ئەف ستراتيجيه ته مه يلا ژ ئيك نزيكبوونى ههيه (ژيدهرى بهرى، ٧٤).

٢-٢-٢ ئهركين ريخستى ل دهف ئه بنر كوهني:

ئهركين ريخستى ل سهر هه مى ئاستين ريخستنا سياسى هه نه كو ب ريكا ريخستنن پلان بو داربژتى يين عهقلانى ناهينه ب جههينان، بهلكو ب ريكا پيكهاته و چالاكيين سيمبولى يين نه عهقلانى بجهدهين، سيمبول ريكن ريخستينه چه ندين ئهركان د ناف پيكهاته يا جفاكى و سياسه تيدا دگيريت، رهنكه د هه مان دهمدا ئارمانجين گرنك يين تاكه كه سى ژى بجهبهين (ژيدهرى بهرى، ٦٥-٦٨)، ئانكو ئهركين ريخستى و پراگماتيكي وهكو دوو رويين ئيك درافينه و پيكفه كاردكهن، ئهفهژى ئه و ئهركين ريخستينه:

١-٢-٢ جوداكرن و سنور:

گرؤپ ب ريكا سيمبولان ب دروستكرنا ناسنامه و تايبهتبوونا خوه رادبن، چ ل سهر بنه مابى نه ژادى، ئايى، كه لتورى، سياسى بين (ژيدهرى بهرى، ٦٩). ب ريكا فورمين جودا يين سيمبولى وهكو ئهفسانه يين نه ژادى، بيروباوهر و شيوازي تايبهت ژيانى... هتد (ژيدهرى بهرى، ٢٥).

٢-٢-٢ په يوه نديكرن:

بيروهه رى و ريوه سم دبنه ريخوه شكه ر بو ليكگوهورينا دانووستاندنان، هه مى ئه و ته كنكيين پيدى بو پيشفه چوونا رهوشى تايبهت، كه نالين گشتگر و گرنك بو په يوه نديكرنى، چه ندين ئه و تايبهتمه نديين شيوازي ژيانا گرؤپ پيكدهينيت جوهره كى ديه ژ "زمان" ي بو په يوه نديكرنى (Cohen, 1974: 75).

٣-٢-٢ برياردان:

سيمبول ئالافن بو ئاراسته كرنا بريارين سياسى، گرؤپ سيسته مين ديار بو برياردانى داخوازدهت، ئەف سيسته مه، سيمبولين ديار ئه و تين رهوايه تيبى بدهنى، بكاردهين، وهكو سهركرده، حزب، په رله مان، ياسا و دهستور، رپوره سم جهختى ل سهر رهوايه تيبا بريارين سياسى دكهن (ژيدهرى بهرى، ٧٦-٧٧).

٤-٢-٢ دهسته لات و پرؤسه يا سهركردايه تيبى

هه تا برياره ك بهيته بجههينان، پيدفييه ل دهستپيكي دهسته لات و شيانين بجههينانى د ناف ئه وى گرؤپى سياسيدا هه بن. ريخستنا دهسته لاتى پرؤسه يه كا گشتگره و فاكته رين سيمبولى ب خوهفه دگريت. سيمبول رهوايه تيبى ددهته سهركرده يان و دهسته لاتا ئه وان بلنددكهت، وهكو رپوره سمين فهرمى، جلكين فهرمى و تاج و شير و عهرشى شاهانه، رهوايه تيبا دهستورى.. هتد (ژيدهرى بهرى، ٧٧-٨٠).

٥-٢-٢ ئايدىولوجيا:

ئايدىولوجيا هه زه كا سه ريوخه يه ئه ندامين گرؤپى بو كاركرنى هانددهت. ئايدىولوجيا ئاماده كرى ل گه ل رهوشين تايبهت يين ئه وى گرؤپى دگونجيت، ئه و تين ئافادكهت، ئهفهژى ب ئه گه رى سروشى نه رمى ئه وان سيمبولين د ئايدىولوجيا ييدا دهينه بكارهينان وهكو داد

پهروهري، ديموكراتي، مافي مرو فان... هتد (ژندهري بهري، ۸۱-۸۲). بيروباوهر و هزر و سياسه تا گروپان دهريپيني ژ نايدولوجيي دکهن.

۲-۶ باوهري و کريارا سيمبولي: پرۆسه يا جفاکيبووني:

کوهن به حسي رولي باوهري و کريارا سيمبولي و گرنگيا ئەوان د پرۆسه يا جفاکيبوونيدا دکهن. نايدولوجيا ب کارتیکرنه کا بهرچاف ب ريکا نيشاندان و بهرچافکرين بهردهوام کاردکهن. ههلبهت ئەف چهنده ژي ب ريکا ريورهسم و بيرهوهريان دهيتته ئەنجامدان. سيمبول و ريورهسم روله کي گرنگ د پاراستنا باوهريپيدا دگيرن. سيمبولان چ واتاين خواهه نين و پيدفقيه بهردهوام د ريورهسماندا بهينه دوباره کورن، داکو کارهگر و چالاک بمين (Cohen, 1974: 82).

ئەف ئەرکين جودا ب رادهيه کي مهزن پشتهفاني و پشتبهستني ل سهر ئيکودوو دکهن. ئەو ستراتيجيه تين سيمبولي، ئەوين ئەفان ئەرکان دگيرن، پيکفه گردياينه، بهلکو ههتا رادهيه کي دشين ل جهي ئيکودوو بهين، چيدبيت هه مان ئەرک ب ريکا ستراتيجيه تين سيمبولي يين جودا بجبههيت (ژندهري بهري، ۸۵) کوهن فورمين سيمبولي يين فدهر و گرتي پيشکيشناکهن، بهلکو وهسا دبينيت کو سيمبول د ناف توراندا کاردکهن و د چه ندين لايه ناندا د ناف ئيکداچووينه،

۲-۳ شروقه کرنا پراگماتيکي بو ستراتيجيه تين سيمبولان د گوتارا سياسي کورديدا (گوتارا مه سعود بارزاني)

۱. پيشکيشکهری گوتاری: مه سعود بارزانی.
 ۲. ده وروبه ر: گوتار ل ۲۰/۹/۲۰ ی بو جه ماوهري سلیمانيي هاتيه پيشکيشکرن، بشکه که ژ بانگه شهيا ئەنجامدانا ريفراندومي و کومکرنا راي گشتي و پشتهفانيا جه ماوهري بو سهربه خواهه بووني ژ حکومه تا به غدا، ئەوا نه پيگيربووي ب دهستوران. د ئەوي ده مي دا جه ماوهري سلیمانيي به رانه بهر ئەنجامدانا ريفراندومي دوودل بوون، له ورا ب پيشکيشکرنا ئەف گوتاري و ئەو ستراتيجيه تين سيمبولان، ئەوين د ئەف گوتاري دا، ئەرکين ريکخستي و چه ندين ئارمانجين پراگماتيکي ژ پيخه مهت سهرکهفتنا ئەنجامدانا ريفراندومي ب دهستفه دهينيت، داخوازا ئيکگرتنا نافماليا کوردي دکهن.

۳. دهستنيشانکرنا ستراتيجيه تين سيمبولان:

۱. ئەفسانه يين نه ژادي:

أ. زنجيره يا نه سه بي:

۱. " جه ماوهري شاري شيخ مه حمود، نالي، پيره مي رد، بيکس، مه حوي و سالم..."
 زنجيره يا نه سه بي سيمبوله، ئەوژي " شيخ مه حمود و نالي، پيره مي رد، ..." و دکه فيته د خانه يا ئەفسانه يين نه ژاديدا و دهريپيني ژ کريارا "دانه نياسين" ي دکهن. ديروک و که لتوري سلیمانيي ل بيرا جه ماوهري دهينيت و دده ته نياسين، ب نه ژاده کي هه فپشکه گرته دهت.
 ۲. " خورگه ئيستا براي به ريزم جه نابي سه روک مام جه لال ته ندروستي ريگهي دابا..."

زنجيره يا نه سه بي سياسي يي هه فپشک سيمبوله، ئەوژي " مام جه لال" ه و دکه فيته د خانه يا ئەفسانه يين نه ژاديدا و دهريپيني ژ کريارا "هسته دهريپين" ي دکهن. په يفا "برا" ب تي په يوه ندييه کا که سوکي نينه، بهلکو نه ژاده کي سياسي يي هه فپشک دياردکهن.

ب. فه گیرانا چیرۆک و دیرۆکی:

١. " له سالی ١٩٢٥ و ١٩٣٠ و ١٩٦٣ ته حه‌ده‌دای سهدیق مسته‌فایان کرد، گه‌نجه‌کانی سوله‌یسانی مه‌ردانه له به‌رده‌م سدیق مسته‌فا وه‌ستان و مردنیان هه‌له‌بژارد...".
فه گیرانا چیرۆکی سیمبۆله، ده‌رباره‌ی "فه‌ره‌مانیا گه‌نجین سلیمانیه‌ی" یه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا "شانازیکن" ی دکه‌ت. ب ئه‌فێ چیرۆکی، هه‌لوێستی ره‌فتاری یین به‌رخوه‌دان و پێزی و ره‌وایه‌تیا خه‌باتا کوردی یا نوکه‌ دیاردکه‌ت.
٢. " له سالی ١٩٤٣ بارزانی له سوله‌یسانییه‌وه گه‌رایه‌وه بو ناوچه‌ی بارزان به هاوکاری و بشتیوانی شیخی نه‌مر، مه‌لیکی گه‌وره‌مان شیخ مه‌حموود...".
فه گیرانا چیرۆکی سیمبۆله، ده‌رباره‌ی "میرانیا شیخ مه‌حمودی" یه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا "شانازیکن" ی دکه‌ت. گوتاریژ به‌حسی میرانی و هه‌لوێستی خه‌لکی سلیمانیه‌ی دکه‌ت و نه‌ژادی خه‌باتا کوردی ده‌ستنیشانده‌ت.
٣. "پێشمه‌رگه له یه‌ک سه‌نگه‌ردا پێکه‌وه شه‌هید ده‌بوون، که جاران ده‌یان گوت ئه‌مه پێشمه‌رگه‌ی فلان حیزه‌ یان ئه‌وێتر فلان حیزه‌، من خۆم شاهدم له شه‌ری زومار حه‌وت پێشمه‌رگه شه‌هیدبوون، له یه‌ک سه‌نگه‌ردا شه‌هیدبوون...".
فه گیرانا چیرۆکی سیمبۆله، ده‌رباره‌ی "تیکگرتن و قوربانیدان" یه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا "به‌لگاندن" ی دکه‌ت. ئه‌فه‌ ده‌بیه‌ته ئه‌زمونه‌کا هه‌فیشک کو هه‌ستی تیکگرتنی به‌یژ دکه‌ت.

ج. به‌رده‌وامیبوون:

١. " ئه‌مه به‌ره‌می خوێنی شه‌هیدانه، ره‌نجی ئیوه‌یه، ئه‌مه ئه‌نجامی یه‌کریزی خۆمانه و ئیراده‌ی...".
به‌رده‌وامیبوون سیمبۆله، ئه‌وژی "به‌رده‌وامیا خوه‌گوریکرن و تیکگرتن" یه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا "بیره‌ینان" ی دکه‌ت، گوتاریژ داخووا به‌رده‌وامیبوونی بو ئه‌فێ پیاژویا خوه‌گوریکرن و تیکگرتنی دکه‌ت.
٢. " ره‌نجی ئه‌م گه‌له هه‌ر له ده‌ستپێکی سه‌ده‌ی رابردوو و سه‌ده‌ی پێش سه‌ده‌ی رابردوو بو سه‌ربه‌خۆی بووه، سه‌ید عوبه‌یدوئلای نه‌هری، شیخ عه‌بدولسه‌لام، شیخ ئه‌حمه‌دی بارزانی، هه‌موویان بو سه‌ربه‌خۆی خه‌باتیان کردوو...".
به‌رده‌وامیبوون سیمبۆله، ئه‌وژی "به‌رده‌وامیا به‌رخوه‌دان" یه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا "بیره‌ینان و شانازیکن" ی دکه‌ت. هه‌می بزافین کوردی د بن نه‌ژاده‌کی هه‌فیشک ی به‌رخوه‌دانیدا کو‌مدکه‌ت.

د. ره‌وایه‌تیا دیرۆکی:

١. "گه‌لێکی غه‌درلیکراو داوای سه‌ربه‌خۆی ده‌کات پاش سه‌د سال چه‌وسانه‌وه و غه‌در و زولمی...".
ره‌وایه‌تیا دیرۆکی سیمبۆله، ئه‌وژی "غه‌در و سته‌م" ه و دکه‌فیه‌ته د خانه‌یا ئه‌فسانه‌یه‌ین نه‌ژادیدا و ده‌ربهرینه‌ی ژ کریارا ئاخفتنی "بیره‌ینان و هه‌یجه‌تگرتن" ی دکه‌ت. هه‌یجه‌تگرتن بو داخوویا سه‌ربه‌خوه‌بوونی ب ئاماره‌ کرنا دیرۆکه‌کا دویر و درێژ ژ سته‌می.
٢. "ئیمه ئه‌مانه‌وی جارێکیتر گه‌لی کوردستان کیمیا‌باران و ئه‌نفال نه‌کری... قه‌د نابێ ئه‌و دیمه‌نانه له‌بیرکه‌ین که دایک به‌سه‌ر مناله‌که‌یدا که‌وتوووه ...".

رەوايەتيا دیرۆکی سیمبۆلە، ئەوژێ بیرەوهریبێن "هەلەبچە، ئەنفال، وێنێ دایکێ" نە و دکهفیتە د خانەیا ئەفسانەییەن نەژادیدا و دەربرینی ژ کریارا "بیرھینان و ئاگەھدارکرن" ئی دکهت. ئەقە ب تێ بۆ بیرھینانا دەمین بووری یێن نەخوہش نینە، بەلکو بۆ ئاگەھدارکرن جەماوهریبیە بۆ دووبارەنەبوونا ئەقان نەخوہشییان، ئەقە دبیتە ئەگەری هەستکرن ب نەژادەکی هەفپشک د نەخوہشیاندا.

۲. هەفپەیماننا سیمبۆلێزما مێینە: أ. کەسایەتییێن سیمبۆلی یێن می:

۱. "قەد ناڤێ ئەو دیمەنانە لە بیربکەین کە دایک بە سەر منالە کەیدا کەوتوو و بە ژەهری کیمیایی شەھیدبوون..."

"دایک" سیمبۆلە، دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "بیرھینان و ئاگەھدارکرن" ئی دکهت. ئەقە تراجیدیە کە ب کۆم نیشانددەت، دبیتە میکانیزمە کە بۆ پەیدا کرا دۆستانی و هەفپەیمانان د ناڤەرا کورداندا.

ب. بەرجەستە کرنا نیشتمانی یان ئەردی وە کو می: نینە

۳. بیروباوهر و کریارین رێپورەسمی: أ. ئاماژە کەرن ب بیروباوهر و بەھایین هەفپشک ۱. "بە ناوی خۆی مەزن و مێھەبان"

بیروباوهر و بەھایین هەفپشک سیمبۆلە، ئەوژێ "ناڤێ خۆدی" یە و دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "دەستپیکرن" ئی دکهت. ئاماژە یێ ب باوهری و بەھایین ئایینی یێن هەفپشک ددەت.

۲. "سلاو بۆ گیانی پاکی شەھیدانی کورد و کوردستان، سلاو بۆ پینشمەرگە قارەمانە کانی داعش بەزین..."

بیروباوهر و بەھایین هەفپشک سیمبۆلە، ئەوژێ "سلاڤکرن" ه و دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "رێزگرتن" دکهت. پشکە کە ژ رێپورەسمین جفاکی و سیاسی بۆ بەیژکرن بەھایان.

۳. "خۆزگە ئیستا برای بەرێزم جەنابی سەرۆک مام جەلال من لێرەوہ سلاوی بۆ دەنێرم و تەمەننای شیڤای بۆ دەکەم..."

بیروباوهر و بەھایین هەفپشک سیمبۆلە، ئەوژێ "داخوازی و سلاڤکرن" ه و دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "رێزگرتن و هەستدەرپین" ئی دکهت. داخوازی و سلاڤکرن ب جۆرە کە ژ کریارین رێپورەسمی دەیتە هژمارتن بۆ بەیژکرن بەھایان.

۴. "سلاوی گەرم بۆ ئیوہی خوہشەویست دەست و چاوی هەمووتان ماچدەکەم..."

بیروباوهر و بەھایین هەفپشک سیمبۆلە، ئەوژێ "سلاڤکرن و ماچکرن دەست و چافان" ه و دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "رێزگرتن" ئی دکهت. سلاڤکرن و ماچکرن دەست و چافان ل ناف نەتەوہ یێ کورد رێپورەسمە کێ کەلتۆریی تاییبەتە، رێز و فیانی نیشانددەت.

۵. "من لە کۆتاییدا یە ک دونیا سوپاسی ئیوہی بەرێز و خوہشەویست دەکەم..."

بیروباوهر و بەھایین هەفپشک سیمبۆلە، ئەوژێ "سوپاسیکرن" ه و دکهفیتە د بن ئەقە خانەییقە و دەربرینی ژ کریارا "هەستدەرپین" ئی دکهت. سوپاسیکرن کریارە کە رێپورەسمیە بۆ رێزگرتن و بەیژکرن بەھایان دەیتە بکارھینان. پەيوەندییا د ناڤەرا سەرکردە و جەماوهریدا زیدەتەر دکهت.

۶. "وہ پەيامیکە ئەم گردبوونەوہی ئیوہ، ئەم جەماوهرە پیرۆزە، خوا بتان پارێزی ..."

بیروباوهر و بهایین هه فیشک سیمبۆله، ئەوژی " لافه کرن و داخوازای " یه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " پزگرتن و ههست دەرپرین "ی دکهت. ئەفه داخوازا هیتزا خودای دکهن و دەرپرینه کا ئیکسه ره ژ بیروباوهرین ئایینی، ئەفه گوتاریژی و جهماوهری ب بهایین رۆحی بین ئیکگرتیقه گرتیددهت.

٧. " یه ک دونیا سوپاستان ده کهم... خوا بتان پاریزی.. "

بیروباوهر و بهایین هه فیشک سیمبۆله، ئەوژی " سوپاسیکرن و لافه " یه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " سوپاسیکرن و ههستدەرپرین "ی دکهت. ئەفه راستگۆی و پرژدیا ههستان نیشاندهت، په یوه ندیا د ناقه را سه رکرده و جهماوهریدا زنده تر دکهت.

ب. وهسف و ئامازه کرن ب رپورهسمان:

١. " چ رۆژیک له م رۆژه خوشتره بۆ من، به م شیوهیه پیکه وه خۆمان ئاماده بکهین بۆ ئەوهی بلین: به ئی بۆ سه ره خوپی کوردستان... "

وهسف و ئامازه کرن ب رپورهسمان سیمبۆله، ئەوژی " کۆمبونا جهماوهری و ريفراندۆم "ه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " ههستدەرپرین و شانازیپیکرن "ی دکهت. کۆمبونا جهماوهری وه کو رپورهسمه کێ جفاکی پیروزدکته و پشکداری د ريفراندۆمیدا دبیته کریاره کا رپورهسمی.

٢. " بابهتی ريفراندۆم بابهته کی سه ره کیه... ريفراندۆم بپاری گه لی کوردستانه، بپاری یه ک حیزب و دوو حیزب و سی حیزب نییه... "

وهسف و ئامازه کرن ب رپورهسمان سیمبۆله، ئەوژی " ريفراندۆم "ه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " راگه هاندن و گشتگیرکرن "ی دکهت. ريفراندۆم وه کو بپارا مللهتی هاتییه پیشکیشکرن، کریاره کا رپورهسمی یا ب کۆمه، دەرپرینی ژ باوهریا مللهتی ب مافین ئەوان دکهت.

٣. " به راستی من ئەمه به ريفراندۆم ئەزانم، ئەمه ريفراندۆمه، ئیوه ريفراندۆمتان ئەنجامدا و... "

وهسف و ئامازه کرن ب رپورهسمان سیمبۆله، ئەوژی " ريفراندۆم "ه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " ههستدەرپرین و شانازیپیکرن "ی دکهت. گوتاریژ کۆمبونا جهماوهری ب ريفراندۆمی وه کهه فدکته، ئەفه رویدانی دکهته ئاههنگه کا رپورهسمی یا ب کۆم.

٤. " ئیستاش که بینیان یه ک هه لویستی هه یه و یه کریزی هه یه... ريفراندۆم ئامرازه بۆ گه یشن به ئامانجیکی پیروز ئەویش سه ره بخوپییه... "

وهسف و ئامازه کرن ب رپورهسمان سیمبۆله، ئەوژی " ريفراندۆم "ه و دکه فیتته د بن ئەفێ خانەییقه و دەرپرینی ژ کریارا " شروقه کرن و هیجه تگرتن "ی دکهت. ريفراندۆمی وه کو ئالافه ک بۆ گه هشتنا ئارمانجه کا پیروز شروقه دکهت، ئەفه رهههنده کێ رۆحی ددهته ريفراندۆمی و هاندانا جهماوهری بۆ به شداربوونی دکهت .

٤. رهوشتی تایبهت:

أ. رهوشتی پاقری گروپی:

١. " من دننیم سولهیمانی قهت قبول ناکات نه مه حکۆمی کهس بیت و نه سوخره کیشی کهس بیت.. "

رهوشتی پاقر سیمبۆله، ئەوژی "کهرامهت" ه دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "شرۆفه کرن" ی دکهت. ئەف گۆتته جودا کرنا رهوشتی بهرجهسته دکهت. دیار کرنا رهتکرنه کا ئیکجاری بو دویفه لانکی و کویلایه تیپی وینهی کوردستانی وه کو قهوارهیه کی خودان کهرامهت کو خوه ب دهست ستهم و زۆردارییێفه بهرنادهت، بهیژدکهت.

٢. "ئه گهر به دیلیکی باشتر هه بی له ریفرا ندۆم، گه لی کوردستان قبو لی ئە کات، به لام به داخه وه تا ئیستا ئەو به دیله نه هاتوونه دهست..."

رهوشتی پاقر سیمبۆله، ئەوژی "نه رمی و رازیبوون" ه و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "شرۆفه کرن و ره خنه گرتن" ی دکهت. گه لی کورد ئاماده نه ب بژارده یێن دی رازیبن ئە گهر هه بن.

٣. "ئیمه ئاماده ین دوا ی ریفرا ندۆم بکه وینه گفتوگۆیه کی زۆر جدی و زۆر راستگۆیا نه و ... له گه ل به غدا..."

رهوشتی پاقر سیمبۆله، ئەوژی "دانوستاندنێن راستگۆیا نه" نه و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "پاگه هاندن" ی دکهت. کورد ئاماده نه پشتی ریفرا ندۆمی بو چاره سه کرنا ئاریشه یان، دانوستاندنێن راستگۆ و دۆستانه ل گه ل به غدا ئە نجامدهت.

٤. "براده رینه شه راکهت شکستی هینا وه رن با بینه دراوسییه کی باش له گه ل یه کتری..."

رهوشتی پاقر سیمبۆله، ئەوژی "بانگه شه یه کا ئاشتیا نه" یه و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "پیشنیاز کرن و پاگه هاندن" ی دکهت، "وه رن" دهربرینه کا نه رمه کو بانگه شه یه کا ئاشتیا نه نیشانددهت.

٥. "پیشی ده ئیم قه د برایه تیت و رۆ لی گه ورهت له ییر نا کری، برای خۆ شه ویستم سه رۆک مام جه لال..."

رهوشتی پاقر سیمبۆله، ئەوژی "گوتنێن برابنی" نه و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "پاگه هاندن و هه سته دهربرین" ی دکهت. ئەفه نیشاندانا ئیکگرتنیه به رانه بر جه ماوه ری.

ب. به د رهوشتی لایه نین دی:

١. "به لام قبو ل نه کردنی ریفرا ندۆم به راستی ئەمه مانایه کی زۆری هه یه، یه عنی ئینکاری مافی تو ده که ن..."

به د رهوشتی لایه نین دی سیمبۆله، ئەوژی "رهتکرنا هه بوونا کوردانه" و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "شرۆفه کرن و شه رمزارکن" ی دکهت. ئەفه هه لویستی رهتکه ران ئانکو به غدا ب شتوه یه کی رهوشتی شه رمزاردکهت.

٢. "که به غداش بینیا ن که هه ئویستی نیوده وه تی توژیک تووندتر بووه ئەوانیش ته شجیع بوون که هه موو پیشنیاریک رهتکه نه وه..."

به د رهوشتی لایه نین دی سیمبۆله کو بریتییه ژ "پیشیلکن" ی و دکهفیته د بن ئەفێ خانهیێفه و دهربرینی ژ کریارا "شه رمزارکن" ی دکهت. ژ ئە گه ری فشارا دهره کی هاندان هاته دان کو زنده تر پیشیلکنی بکه ن.

ج. دروستکرنا دووانیه کی (ئه م) به رانه بر (ئه وان):

١. " بوويه ئەم بېراره درا، چونکه بەغدا شەراکەتی نەهێشت، دەستووری پێشیل کرد، ئیمرو کە باسی ئەو دەستوورە ئەکەن، هەر ئەو دەستوورە رێگەیی بە ئیمە داوہ ریفراوندۆم بکەین..."

دروستکرنا دووانیہ کێ (ئەم) بەرانبەر (ئەوان) سیمبۆلە، ئەوژی "ئەم یێن پابەند ب دەستووران و ئەو یێن پێشیلکەر" ە و دکەفیتە د خانەیا رەوشتی تایبەتدا و دەربرینی ژ کریارا "شەرمزاکرن و هێجەتگرتن" ی دکەت.

٢. بە ئارەزووی خۆمان چووینە بۆ بەغدا بۆ ئەوہی عێراقیکی فیدرالی دیموکراتی و دەولەتیکی مەدەنی دروستبکەین..... بەلام بەداخەوہ ئیمە ئیمرو دەبینین دەولەتیکی دینی مەزھەبی حاکمە لە عێراق..."

دروستکرنا دووانیہ کێ (ئەم) بەرانبەر (ئەوان) سیمبۆلە، ئەوژی "ئەم کوردین پێشکەفتی و مەدەنی و ئەو بەغدا یا دینی مەزھەبی" یە و دکەفیتە د بن ئەفخ خانەییفە و دەربرینی ژ کریارا "هەلسەنگاندن و رەخنەگرتن" ی دکەت. گوتاریژ رەخنی ل مۆدیلا حوکمکرنا بەغدا دگرت کۆ دینی مەزھەبی، دیسان بەغدا پابەند نەبوون ب دەستووری.

٣. "ئیمە وەکو دەولەتیکی سەر بەخۆمان هەبوو، بەلام بەنیەتیکی پاک گەراینەوہ کە عێراقیکی فیدرالی دیموکرات دروست بکەین، بەلام.....فەرھەنگی قبۆنەکردنی لایەنیتەر هەمان فەرھەنگە..."

دروستکرنا دووانیہ کێ (ئەم) بەرانبەر (ئەوان) سیمبۆلە، ئەوژی "کوردین نیاز پاقر بەرانبەر بەغدا یا نیاز نەپاقر" ن و دکەفیتە د بن ئەفخ خانەییفە و دەربرینی ژ کریارا "دانپیدان و رەخنەگرتن" ی دکەت. گوتاریژ دانپیدانی دکەت کۆ ئەم کورد ب نیازەکا پاک فەگەران بۆ بەغدا، بەلێ ل بەغدا قەبوینەکرنا کوردان بەردەوامە.

٤. "ئینجا بە خۆشی بە برایەتی بلین خۆحافیز، بلین سەد ساڵە داواتان لێ دەکەین شەریک بین برا بین ئیوہ قبۆنتان نەکرد..."

دروستکرنا دووانیہ کێ (ئەم) بەرانبەر (ئەوان) سیمبۆلە، "ئەم کوردین هاریکار و بەغدا یا نەهاریکار" ن و دکەفیتە د بن ئەفخ خانەییفە و دەربرینی ژ کریارا "دانپیدان و رەخنەگرتن" ی دکەت. گوتاریژ دیاردکەت کۆ ب درێزاهیا دیروکی ئەم یێ هەولین ئیکگرتنی ددەن، بەلێ هۆین رازی نابن.

چ. شیوازی ژبانی:

أ. نیشانەیی دەره کی یێن جوداکەر:

١. "جل و بەرگین کوردی و شاشکا سۆر یێن مەسعود بارزانی"

نیشانەیی دەره کی یێن جوداکەر سیمبۆلە، "ئەوژی جل و بەرگ و شاشکا سور" ە و دکەفیتە د خانەیا شیوازی ژبانی و دەربرینی ژ کریارا "دانەنیاسین" ی دکەت.

٢. "ئالایی کوردستانی"

نیشانەیی دەره کی یێن جوداکەر سیمبۆلە، ئەوژی "ئالایی کوردستانی" یە و دکەفیتە د خانەیا شیوازی ژبانی و دەربرینی ژ کریارا "دانەنیاسین" ی دکەت.

ب. شیوازی ئاکنجیبوونی: نینە

ج. ریکین پەیوہندیکرنی:

١. "زمانی کوردی یێ گوتاری"

رێکێن په یوه ندی کرێ سیمبۆله ئه وژی "زمانی کوردی" یه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "دانه نیاسین" ی دکهت.

د. جۆرین خه رجکران:

۱. "شاری هه ئمهت و قوربانی..."

جۆرین خه رجکران سیمبۆله، ئه وژی "خوین و قوربانیدان" ه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر" ی دکهت. ل ئه فێری مه زاختنا دارایی نینه، به لکو مه زاختنا خوین و قوربانیدانییه کو دبیهته سیمبۆلا قوربانیدانا ژیانێ.

ه. وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت:

۱. "پایته ختی رۆشنیری..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، ئه وژی "پایته ختی رهوشنیری" ییه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر و ئافاکرنا نافودهنگی" ی دکهت. وه سفکرنا سلیمانیی ب ئه فان سالۆخه تان شیوازه کی ژیا نا خه لکی سلیمانیی ی تایبهت ل سه ر بنه مایی رهوشه نییری ئافادکهت.

۲. "من هه میشه دنیا بووم که سوله یمانی هه میشه پێشهنگه له خهبات و تیکۆشان..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، ئه وژی "پێشهنگه له خهبات" و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر" ی دکهت. وه سفکرنا سلیمانیی ب ئه فان سالۆخه تان شیوازه کی ژیانێ ی تایبهت ل سه ر بنه مایی خهبات، قوربانیدانی ئافادکهت.

۳. "سلیمانی مه ئبه ندی کوردایه تییه..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، ئه وژی "مه ئبه ندی کوردایه تی" ییه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر و پولینکر" ی دکهت. ئه فه به شتراسندکهت کو خه لکی سلیمانیی ب شیوازه کی ژیانێ تایبهتن کو ل سه ر بنه مایی کوردایه تییه هاتییه ئافاکر.

۴. "جه ماوه ری کوردستان بو پرسه نه ته وه ییه که و سه ره بخۆی، هه موومان یه کین، ئیمرو هه موومان له ژیر چه تری حیزبی کوردستانین..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، ئه وژی "هه موومان یه کین" و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر و ئیکگرتن" ی دکهت. ئه فه رهفتار و شیوازی و ئیکرتنیا ملله تی کورد ده باره ی پرسه یین نه ته وه یی نیشاندهت.

۵. "جه ماوه ری خۆراگر و تیکۆشهری سوله یمانی، هه ئه بچه..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، "خه رپاگری و تیکۆشهری" یه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "وه سفکر و ئافاکرنا نافودهنگی" ی دکهت. ئه فه به شتراسندکهت کو خه لکی ئه فان باژیران ل سه ر بنه مایی کوردایه تییه و خه رپاگری و تیکۆشانی هاتییه ئافاکر.

۶. "هه موومان له یه ک پاپورداین، راسته جیاوازییه سیاسییه کان زۆر زۆر ئاساییه و زۆریش خۆشه ئه گه ر بو ئه وه بی کامه زیاتر و باشتر خزمه تی گه له که ی بکات، ..."

وهسفا رهفتار و دابونه ریتین تایبهت سیمبۆله، ئه وژی "هه موومان له یه ک پاپورداین" ه و دکه فیهته د خانهیا شیوازی ژیانیدا و ده بریانی ژ کریارا "هۆشداری و ئیکگرتن" ی دکهت. ئه فه

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

به حسی شیوازە کێ ژيانا سیاسی و جفاکی یا خواستی بو کوردان دکەت، ئەوژی ئیکەتی، براینی، و خوە دوبرکرن ژ ناکوکیین دۆژمان دکەت.

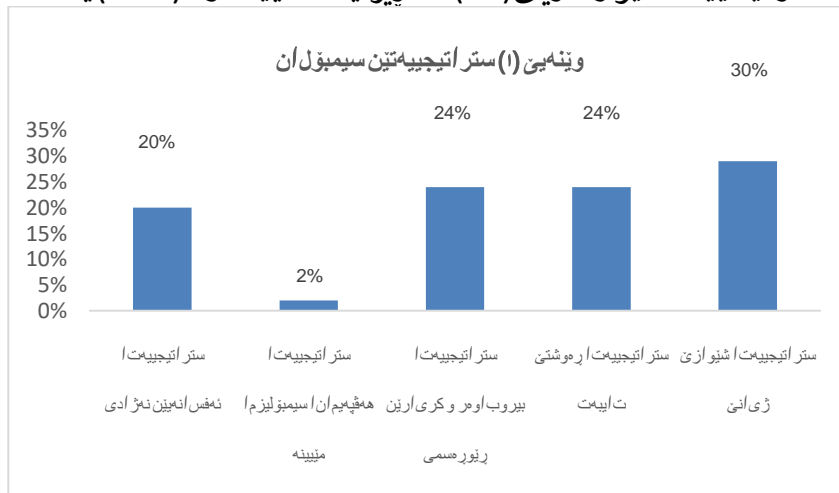
٧. " ئیستا له هه‌موو کاتیک زیاتر پیویستمان به یه‌ کرێزی و برایه‌تی هه‌یه، .. " وه‌سفا ره‌فتار و دابونه‌ریتین تایبه‌ت سیمبۆله‌ ئەوژی " ئیکرێزی و برایه‌تی " ییبه و دکه‌فیه‌تە د خانەیا شیوازی ژیانیدا و دهربرینی ژ کریارا "هۆشدارى و بانگه‌وازییا ئیکگرتن" ی دکەت. ئیکرێزی و برایه‌تی شیوازی ژيانا کوردانه و دقیت ئەف شیوازه به‌یتر لى به‌یت.

٨. "جه‌ماوه‌رى خوراگرى سوله‌یمانى و حه‌له‌چه‌ و راپه‌رىن... " وه‌سفا ره‌فتار و دابونه‌ریتین تایبه‌ت سیمبۆله‌، ئەوژی "خوه‌راگرى" یه و دکه‌فیه‌تە د خانەیا شیوازی ژیانیدا و دهربرینی ژ کریارا "ئیکگرتن" ی دکەت. دووباره‌کرنا وه‌سفکرنا ئەفان باژیران ب ره‌فتارا خوه‌راگریی کو به‌شه‌که ژ شیوازی ژيانا ئەوان بو به‌یترکرنا کاریگه‌ریی هاتیبه‌ بکاره‌ینان.

٩. "سه‌رى ئیمه‌تان به‌رزکرده‌وه ئومیدیکى زورتان به ئیمه‌دا، به‌راستى ئیسباتتان کرد شارى هه‌لمه‌ت ... "

وه‌سفا ره‌فتار و دابونه‌ریتین تایبه‌ت سیمبۆله‌، ئەوژی " سه‌ره‌رزکرن " ه و دکه‌فیه‌تە د خانەیا شیوازی ژیانیدا و دهربرینی ژ کریارا "شانازیکرن و په‌سنکرن" ی دکەت. ئەف دهرئه‌نجامه دووباره‌ ره‌فتار و دابونه‌ریتین ئەوان دیاردکەت و په‌سنا ئەوان دکەت. ب شیویه‌ کێ گشتی، هژمارا ئەوان هه‌می پارچه‌یین گوتاری، ئەوین دکه‌فنه‌ دبن هه‌می ستراتیجیه‌تین سیمبۆلانفە (٤٥) ن، ب ئەف ره‌نگی:

١. ستراتیجیه‌تە ئەفسانه‌یین نه‌ژادی (٩) ن، رێژه‌یا سه‌دییا ئەو (٢٠%) یه.
٢. ستراتیجیه‌تە هه‌فه‌یه‌مانا سیمبۆلیزما مێینه‌ (١) ه، رێژه‌یا سه‌دییا ئەو (٢%) یه.
٣. ستراتیجیه‌تە بیروباوه‌ر و کریارین رێوره‌سمی (١١) نه، رێژه‌یا سه‌دییا ئەو (٢٤%) یه.
٤. ستراتیجیه‌تە ره‌وشتی تایبه‌ت (١١) نه، رێژه‌یا سه‌دییا ئەو (٢٤%) یه.
٥. ستراتیجیه‌تە شیوازی ژيانی (١٣) نه، رێژه‌یا سه‌دییا ئەو (٣٠%) یه.

هه‌ر ستراتیجیه‌ته‌که‌ سیمبۆلی د گوتاریدا چه‌ندین ئەرکین ریکخستی یین ژ نافدا بو ئافاکرنا گرۆپی و چه‌ندین ئەرکین پراگماتیکی یین ژ دهرفه‌ بو رازیکرن و کاریگه‌ریلیکرن بو ب ده‌ستفه‌هینانا رایا گشتی دگیریت. ٤- ئەرکین ریکخستی:

١. **جوداكارى:** گرۆپى كوردان ژ لایهئى نه ژاد و ناسنامه، نه خوهشى و ستهم، پراكتيککرتن رپورهسى، رهوشى پاقر، شيوازى ژيانى وکەلتوريه ژ گرۆپى به غدا جودادکەت.
٢. **پهيوهندي:** نامادهبوون و دهستقوتان و دووبارهکرنه کا ب کۆم بۆ گوتنا به لى بۆ سهربهخوهيى، ئەفه هه مى ئالافين پهيوهنديکرنه کا سيمبۆلى يا کارىگه رن. زمانه کى پرى سۆزدارى بکاردهينيت، ئەوان نزيكى جهماوهرى دکەت. رهوش و شيوازى ژيانا سياسى يا سلیمانينى، پهيوهنديين د نابقه را سه رکرده يى و جهماوه ريدا به يزدکەت.
٣. **بپاريدان:** بپارا دهنگدان ب به لى بۆ سهربهخوهيى، وهفاداريه به رانبه ر خهبات و قوربانينين باب و بايران. جوداهييا شيوازى ژيانى و رهوشى كوردان ل گه ل به غدا بوويه ئەگه رى بپارا ئەنجامدانا ريفراندۆمى. بپارا سياسى بۆ بپاره کا جهماوه رى سيمبۆلى گوهورى.
٤. **دهستهلات و پرۆسه يا سه رکرديه تيبى:** بارزانى رهوايه تيبيا ديروكى بۆ ئەنجامدانا ريفراندۆمى ددهته سه رکرديه تيبيا خوه. داخوازا دووباره نه بوونا ئەفان تاواين هؤفانه دکەت. جهماوه رى بۆ به شداريکرنى د رپوره سمين نه ته وه ييدا ئاراسته دکەت. نموونه يا سه رکرديه تيبه کا مه ده نى پيشکيش دکەت.
٥. **ئايدىۆلۆجيا:** سيمبۆل ئەوى بيروکه يى بنه جهدکەت کو ريفراندۆم به رده واميه کا سروشتيه بۆ خهبات و تیکوشانا نه ته وه يى كورد. سه ربه خوه بوون پرسه يه کا رهوش تيبه. ژيياتى د ناف ئەف پرسه ييدا دبته پيشه ره ک بۆ رهوشى. کوردستانى دکەته پرۆزه يه کى ئايدىۆلۆجى سه رده م، فره لايه ن، بهايين نه ته وه يى بنه جهدکەت.
٦. **پرۆسه يا جفاکيبوونى:** ناسنامه يه کا هه فپشک د ناخى گه نجاندا دچينيت. ئەوان فېردکەت پشکداريى د رپوره سمين نه ته وه ييدا بکه ن، ئەفه ئالافه کى فېرکرتيه بۆ بهايين نه ته وه يى. بهايين وه کو که رامهت، که لتور، قوربانيدان، رهوشى پاقر دچه سپينيت.

٥- ئەرکين پراگماتيکى:

گوتاريژى پشته فاني و رايه گشتى کۆمکر، ههسته کى سۆزدارى يى به يزد دروستکر. رهوايه تيبه کا زيده تر بۆ ئەنجامدانا ريفراندۆمى په يداکر، داخوازا ئيکگرتنا نافماليا کوردى کر و دبته کا ئەرتى بۆ دهوله تا پاشه رۆژى ئافاکر. ب شيوه يه کى ههستيار نيشاندهت کا چاوا سيمبۆلان کارىگه رى ل سه ر ئاراسته کرنا خه لکى سلیمانينى و ب دهستفه هينانا رايه گشتى يا نافخوه يى و ژ دهرفه و ئيکگرتنا جفاکى هه يه. ههست و سۆزين ئەوان ئازراندن و ب ريفراندۆمى رازيبوون و ئەو دوودلييه ل دهف ئەوان نه ما و ب رپزه يه کا زور پشکدارى د ريفراندۆميدا کرن و گوتن به لى بۆ سه ربه خوه بوونى.

٣. ئەنجام:

١. ستراتيجه تين سيمبۆلان ل دويف مۆديلا "ئه بنر کوهنى" د گوتارا مه سعود بارزانيدا ب شيوه يه کى ئاشکرا به رجه سته دبن. گوتاريژى پشته ستنه کا مه زن ب سيسته م سيمبۆلان کر.
٢. ئەفان ستراتيجه تان ب شيوه يه کى چالاک ئەرکين رېکخستى يين گرۆپى سياسى د گوتاريدا بجهه ينان. شيان رۆلى چه سپنه رى جفاکى ب رپکا ئەفان ئەرکان جوداكارى، پهيوهندي، بپاريدان، ئايدىۆلۆجيا، پرۆسه يا جفاکيبوونى بگيرن.
٣. گوتاريژى سيمبۆل وه کو ئارگومينتين لۆجىکى د ده ورره يى ههستيارى ريفراندۆم و دوودلييا سلیمانينيدا بکاره ينان. سيمبۆل بکاره ينان بۆ ئەوى چه ندى کو هه ر دزايه تيبه ک

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

به رانبهر ريفراندۆمى وه كو خيانهت ل كه رامهت و خوينا شه هيدان بهيته هژمارتن و دهنگين نه رازى ب ريكا پيروكرنا نارمانجى بېدهنگكرن.

4. ناراسته كرنا رايه گشتى ب يارپينكرنا سيمبولان ب ريكا تيكه لكرنا پيروزى و سياسه تى هاته نه نجامدان. گوتاريژى ريفراندۆم ژ پرۆسه يه كا سياسى بو شه رى كه رامهت و مان و نه مانى فه گوهاستييه، رايه گشتى يا سليمانىيى كرىيه د دۆخه كى وه سادا كو "نه خير" بو ريفراندۆمى واتايا "نه خير" بو ديروكا خوه بگه هينيت. ئەفه ستراتيجيه ته كا كاريگه ر بوو بو ب دهستفه هينانا دهنگان.

5. ستراتيجيه تين نه بنر كوهنى د دهوروبه رى ريفراندۆميدا ئاسته كى بهرز پى چالاكى و كاريگه رىيى هه بوو، ب تايبهت د بواري شيوازى ژيانيدا. ريزه يا سه ديا ستراتيجيه تا شيوازى ژيانى: 30% يه. بلندترين ريزه يه، گوتارى پتر گرنگى دايه كه لتور، و تايبه تمه نديين خوه راگريا خه لكى، چونكى باشتري ريك بو نيزيكبوون ژ جه ماوه رى ئه وى ده فه رى ئەف ريكه يه. رهوشى تايبهت: 24% يه، بيروباوه ر و رپوره سم 24% يه، ئەفسانه يين نه ژادى 20% يه، هه فه پيماننا سيمبوليزما مئيينه 2% يه كيمترين ريزه يه، پشته فانيه كا كيم ب ره گه زى مئيينه هاتيه كرن وه كو ستراتيجيه ت، ب ديتنا گوتاريژى ئەفه دوپرتري ريكه بو ب دهستفه هينانا رايه گشتى و جه ماوه رى.

. ليستا ژندهران:

. ژندهرين كوردی:

. دزهپی، عهبدلواحید موشر & عهلی، شیرزاد سهبری، (٢٠١٣)، زمانهوانی سیاسی، بهریوه بهرایهتی گشتی کتیبخانه گشتیه کان. ههولیر.

. عهلی، شیرزاد سهبری، (٢٠٢٠)، شروقه کرنا گوتاری، چاپا ئیکئی، پهرتوو کخانهیا موکسی، دهۆک.

. عهلی، شیرزاد سهبری، (٢٠٢٣)، تیورا کریارین ئاخذتنی، چاپا ئیکئی، پهرتوو کخانهیا گازی، دهۆک.

. مه حوی، محمه د، (٢٠٠٨)، زانستی ههیم، ههیم، واتا و ولنیکدانه وه، بهرگی ئیکئی، سلیمانی.

. ژندهرين عهروپی:

. البشر، محمد بن سعود، (١٩٩٧)، مقدمة في الاتصال السياسي، مكتبة العبيكان، الطبعة الالكترونية الثانية الرياض.

. حدادو & ياسمينه. (2023). تداوليه الخطاب السياسي. مجلة العلوم الاجتماعية و الانسانية، 13(2), 197-214.

. داود، محمد محمد. (٢٠٠٣)، اللغة والسياسة في عالم ما بعد ١١ سبتمبر، دار غريب للطباعة والنشر والتوزيع.

. دخيل، محمد حسن، (٢٠١٧)، علم الاجتماع السياسي، دار السنهوري، الطبعة الاولى، بيروت.

. ريكور، بول، (٢٠٠٦)، نظرية التأويل، الخطاب و فائض المعنى (سعيد الغانمي، مترجم؛ ط٢)، المركز الثقافي العربي.

. سعادية، بسمة، (٢٠٢٠) تداولية الخطاب السياسي في الجزائر وتأثيره على اتجاهات الجمهور المشاهد نحو الحراك الاجتماعي، رسالة ماجستير، قسم الاجتماع، كلية العلوم الانسانية والاجتماعية، جامعة ٨ ماي ١٩٤٥ قالمة، جزائر.

. سعيد، بكار، (٢٠١٦) الخطاب السياسي لأوباما في ضوء التحليل النقدي للخطاب- قراءات في الخطاب السياسي- مختبر المجتمع واللغة والخطاب- محمد خطابي و حسن بوتكلاي، منشورات كلية الاداب و العلوم الانسانية، جامعة ابن الزهر، طباعة و نشر سوس، اكادير.

. عاطف، جودة نصر، (١٩٧٨)، الرمز الشعري عند الصوفية (ط١)، دار الاندلس. دار الكندري.

. محمد، حمدي عبدالحميد، (٢٠٢٢)، سيميولوجيا الرمز و وظيفته في الفكر السياسي، مجلة وادي النيل للدراسات والبحوث الإنسانية والاجتماعية و التربوية، (٣٥)٣٥.

. ژندهرين ئينگليزي:

- Burnier, D. (1994). *Constructing political reality: Language, symbols, and meaning in politics: A review essay*. Political Research Quarterly, 47(1), 239-253.

- Cohen, Abner. (1974). *Two-Dimensional Man: An Essay on the Anthropology of Power and Symbolism in Complex Society*. University of California Press
- Iskandarovna, K. S. (2024). *Pragmatic features of symbols in cross-cultural communication*. *Western European Journal of Linguistics and Education*, 2(9), 50–54.
- Langer, S. K. (1954). *Philosophy in a new key: A study in the symbolism of reason, rite, and art*. New American Library.
- Prisacariu, I. S. (2007). *The symbol's role in the creation of a European identity*.
- Theiler, T. (2017). *Political symbolism*. In *The SAGE encyclopedia of political behavior*. SAGE Publications.
- Tulis, J. K. (1987). *The Rhetorical Presidency*. Princeton University Press.
- Wedeen, Lisa. (1999). *Ambiguities of Domination: Politics, Rhetoric, and Symbols in Contemporary Syria*. University of Chicago Press.
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford University Press.

ژندهری ئەلکترونی ئەوی گوێژێ هاتییه وهگرتن:

به بهشداری سهروك بارزانی له ٢٠١٧/٩/٢٠ له شاری سلیمانی كهزنه فالیکی گهورهی

پشتگیری له ریفرااندۆمی سهربهخۆی بهرپوهچوو. لینکی گوێژێ:

<https://presidency.gov.krd/krp/kurdish/articledisplay.aspx?id=ovJFa3rydzs=>

-List of Jordanians:

-Jordanian Kurdi:

-Diza, Abdel-Wahid Moshir & Ali, Shirzad Separi, (2013), *My Time and Political Life, with my opinion, most of my books*.

-Ali, Shirzad Separi, (2020), *Sharifa Guttari, Chapa Ekki, Porto Khania Moksi, Dehik*.

-Ali, Shirzad Separi, (2023), *Tetra Karyan Khavatna, Chapa Ekki, Portouk Khaniya Ghazi, Dehek*.

-Mahwi, Muhammad, (2008), *Zanesti Hima, Hima, Wata and Velakdaniah, Bargay Eik, Suleiman*.

-Arabic language:

- Al-Bishr, Muhammad bin Saud, (1997), Introduction to Political Communication, Obeikan Library, second electronic edition, Riyadh.*
- Blacksmith & Yasmine. (2023). Pragmatics of Political Discourse. Journal of Social and Human Sciences, 13(2), 197-214.*
- Daoud, Muhammad Muhammad. (2003). Language and Politics in the Post-9/11 World. Dar Gharib for Printing, Publishing and Distribution.*
- Dakhil, Muhammad Hassan. (2017). Political Sociology. Dar Al-Sanhouri, First Edition, Beirut.*
- Ricoeur, Paul. (2006). Interpretive Theory: Discourse and the Surplus of Meaning (translated by Saeed Al-Ghanmi; 2nd Edition). Arab Cultural Center.*
- Saadia, Basma. (2020). Pragmatics of Political Discourse in Algeria and its Impact on the Attitudes of the Audience Towards Social Movements. Master's Thesis, Department of Sociology, Faculty of Human and Social Sciences, University of 8 May 1945, Guelma, Algeria.*
- Saeed, Bakkar, (2016) Obama's political discourse in light of the critical analysis of the discourse - Readings in Political Discourse - Society, Language and Discourse Laboratory - Muhammad Khattabi and Hassan Boutaklai, Publications of the Faculty of Arts and Humanities, Ibn Al-Zahr University, Souss Printing and Publishing, Agadir.*
- Atef, Jouda Nasr, (1978), The Poetic Symbol of Sufism (1st edition), Dar Al-Andalus - Dar Al-Kandari.*
- Muhammad, Hamdi Abdel Hamid, (2022), The semiology of the symbol and its function in political thought, Nile Valley Journal for Human, Social, and Educational Studies and Research, 35 (35).(*
- More English:*
- Burnier, D. (1994). Constructing political reality: Language, symbols, and meaning in politics: A review essay. Political Research Quarterly, 47(1), 239-253.*
- Cohen, Abner. (1974). Two-Dimensional Man: An Essay on the Anthropology of Power and Symbolism in Complex Society. University of California Press*
- Iskandarovna, K. S. (2024). Pragmatic features of symbols in cross-cultural communication. Western European Journal of Linguistics and Education, 2(9), 50-54.*

الرمز في الخطاب السياسي الكردي (تحليل تداولي)

- Langer, S. K. (1954). *Philosophy in a new key: A study in the symbolism of reason, rite, and art*. New American Library.
- Priscariu, I. S. (2007). *The symbol's role in the creation of a European identity*.
- Theiler, T. (2017). *Political symbolism*. In *The SAGE encyclopedia of political behavior*. SAGE Publications.
- Tulis, J. K. (1987). *The Rhetorical Presidency*. Princeton University Press.
- Wedeen, Lisa. (1999). *Ambiguities of Domination: Politics, Rhetoric, and Symbols in Contemporary Syria*. University of Chicago Press.
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford University Press.
- Electrical and guitar strings:
 - In the news of Barzani's speech on September 20, 2017, Shari Soleimani has a strong reputation. I'm talking about it. Linky Guattari:
<https://presidency.gov.krd/krp/kurdish/articledisplay.aspx?id=ovJFa3rydzs=>

مجلة مركز بابل للدراسات الإنسانية ٢٠٢٦ المجلد ١٦ / العدد ٣

